

1764, 17.

No: 545.

SPECIMEN
CONTINENS

CAPVT IVRIS CONTROVERSVM

QVATENVS

IVRAMENTVM

SIT PROBANDI MEDIVM

QVOD

ILLVSTRIS ICTORVM ORDINIS GRATIA

PRAESIDE

D. CHRISTIANO HENR. BREVNING

PROFESSOR. PVBLIC. ORDIN. IVR. NAT. ET GENT.

ET SOCIETAT. LITER. DVISVVRG. SOCIO

IN AVDITORIO PETRINO

DIE XXIV. OCTOBR. ANNO CIOIOCCCLXIV.

DEFENDET

IO. FRIDERICVS WILHELMVS KOELBING

OPPEL. LVSAT.

L I P S I A E

EX OFFICINA LANGENHEMIA.

RECIPES
CONTINENS
CAPUT IVIS CONTROVERSVM
QVATENS
IVRAMENTVM
SIT PROBRANDI MEDIVM

ILLVSTRISSIMO ORDINI GRATIA
P R A E S I D E
D. CHRISTIANO HENR. BREWING
PROFESSOR. PUBLICO ORDIN. IVR. NAT. ET. CIVIL.
ET SOCIETAT. LITTE. DIVINAE. REGIO.
IN AUSTRIA P. PETRINO.
DIE XLIV. OCTOB. ANNO MDCCCXLIV.
DEFENDET
IO. FRIDERICVS WILHELMVS KORBING
OFFICINAE

L I P S I A E
IN REGINA LANGENBURG

Q V A T E N V S
I V R A M E N T V M S I T P R O B A N D I
M E D I V M

§. I.

Notio quam iurisperiti plerumque de iuramentis dare solent, qua *asseverationem religiosam animo iurandi factam rei alicuius, adhibita inuocatione Dei in testem veritatis et vindicem periurii*, dicunt, quousque religioni verae conueniat, iam examinandi locus non est, peritioribus theologis id concedamus, quorum est, de his, quae ad fidem spectant rebus, vberius iudicare. At vnicum tamen magis dubii, quam refutationis loco adferbere liceat. Videtur admodum auctoritatem maiestatis diuinae minuere, si dicamus *Deum et testem veritatis et vindicem periurii inuocare*: quasi Deus non prius vindictae ius haberet, quam ab eo tempore, quo inuocatur vindex atque quasi necessum esset ab ea inuocatione vindictam statim capere debere Deum, quo appareat, an verum iurauerit, an peierauerit. Quaero: an ne idem esset ac in tentationem rapere DEVM, qui cuncta suo moderatur arbitrio, punit ex iustitia, quando puniendum censet, non vero ex hominum iudicio. Videtur mihi praeterea ex antiqua, si ita dicere

A 2

dicere fas est, superstitione forsitan deducta illa notio, qua peierantem e momento statim poena affectum iri arbitrabantur, qui si nihil quicquam contingeret, innocens habebatur, vnde et purgationis nomen iuramentis inditum esse videtur. Si licitum erit, magis ad fidei professionem referrem iuramenta, qua *asseuerat iurans, se Deum credere, qui non tantum ob suam omnipraesentiam quid verum, sciret, sed qui, si peierauerauerit, poena peierantem sit vi suae iustitiae coerciturus.* Sed abstineo.

§. II.

Nec contra Mennonitas de iuramentorum permissione pugnabo: id addam, optandum, vt minor iuramentorum sit permissus abusus, quod et cordatiorēs omnes, qui nomen DEI venerantur optant. Satis nobis est, ex iure permissum esse imo et praecipuum interdum vsum iuramentorum. Notum praeterea est, iuramenta esse vel *asseritoria* vel *promissoria*. *Iis* dicti vel facti veritatem vel falsitatem vel adeo aestimationis pronuntiamus, *his* contra vel actus valorem confirmamus vel obligationem in nos suscipimus. Praeterea diuidi iuramenta in *iudicialia* seu quae in iudicio praestantur vel *extraiudicialia* quibus vel obligationem affirmamus vel negamus vel daturos facturosue nos aliquid promittimus. Tandem iudicialia alia esse vel *voluntaria*, vel *necessaria*, illaque amplius vel *delata* vel *relata*, haec contra vel *suppletoria* vel *purgatoria* esse, in omnibus quae de iure scripta sunt compendiis satis exposita leguntur. At de singulis iam videamus, quatenus ad nostram, de qua agimus, faciunt materiam.

§. III.

Ex communi opinione Ictorum, inter probandi media simul praeter testes atque instrumenta iuramenta referuntur. Non quidem, si seriem Digestorum sequimur, quippe tantum de Testibus et fide instrumentorum agitur, vbi probationum media determinantur; sed saltem ita plerisque visum fuit, et ipsi GRIEBNERO in *Princip. Process. Iudic. L. I. Cap. IV.* Sed videamus an id vtiqve verum et videamus de singulis speciebus. Primum de extraiudicialibus iuramentis.

§. IV.

§. IV.

Si naturam atque indolem iuramenti extraiudicialis respiciamus, quod et voluntarium vocant, in iure nunquam pro medio probandi haberi potest, sed pro conuentione aliqua. Forſan huc respiciunt verba apud PAVLVM in L. 26. ff. 5. π. de iureiur. Iurisiurandi condicio ex numero eſſe poteſt videri nouandi deligandiu: quia proficiſcitur ex CONVENTIONE: quamuis habeat et inſtar iudicii: et idem PAVLVVS in L. 2. ff. eod. Iurisiurandum ſpeciem transactionis, inquit, continet: maioremque habet autoritatem, quam res iudicata. Hoc quidem verum, ſi primam iurisiurandi extraiudicium delati rationem respicimus, videtur probationis naturam in ſe continere: Sit, vt Titius affirmet Caium ſibi debere centum. Sit, vt Caius promittat, ſe ea centum ſoluturum, ſi iurauerit ſibi obligatum adhuc eſſe Caium ad ea ſoluenda. Turet Titius ad Caii delationem; quis dubitat, videri probaſſe Titium ſibi adhuc debere Caium. At vero ſi accuratius rem conſideramus, nihil aliud erit, quam promiſſio de ſoluendo, ſub conditione ſi iurauerit, ſiue vera ſit obligatio, ſiue nulla fuerit, ſeu peierauerit: ita enim intelligo PAVLVM cit. l. 26. pr. Qui iuraſſe dicetur, nihil refert, cuius ſexus, aetatisue ſit; omni enim modo cuſtodi debet iurandum aduerſus eum; qui contentus eo; cum deſereret, fuit, quamuis pupillus non videatur peierare: quia ſciens fallere non videtur. Eſt ergo affectus iurisiurandi extra iudicium praefiti pro ſubſtrata materia vel obligatio nouandi quaſi animo contracta, vel liberatio: nunquam probatio, quae cauſa eſt, vt inde vel actio vel exceptio iurisiurandi detur.

§. V.

Iam ad iudicialia iuramenta quarum alia voluntaria eaque vel delata vel relaxata ſunt. Neque negari poteſt et in his ſumma eſſe differentiam ſtatuendam. Primum de Delatis. Neque hoc aliam ſpeciem, cum voluntarium ſit, quam transactionis habere poteſt. Inde eſt, vt ſuper actione pariter ac ſuper exceptione replicaque deſerri poſſit, ab eo, qui rerum ſuarum habet adminiſtrationem liberam, quique ipſe de calumnia iurare poteſt. Non repetam cuncta, quae de hoc iuramento dici poſſent, quae iam a multis dicta ſunt, inter quos commendari videtur BOGDOLFF Tr.

Tr. de iure iurando. Videamus magis: an in delato probandi vis? Si dicendum; quod res est, siue super actione aut replicatione, siue super exceptione deferatur, eam vim habere non videtur, vt deferendis intentio probetur. Sit, vt Actor vel super tota actione vel eius parte iuramentum detulerit, reus illud acceptauerit et vere praestiterit, effectus est praestiti huius iurisurandi, vt cum acceptans in contrariam sententiam iuret is qui detulit, nihil probasse videatur, et si super exceptione, ea pro probata non pronuntietur, potius condemnatoria sequatur sententia, si alia deficiat exceptionum probatio.

§. VI.

Aliter vero res comparata est in iuramento *relato*. Non permittit libelli breuitas, vt huius iuramenti naturam causamque latius exequar; satis sit scire, tunc relationi locum esse, si in factis communibus alter litigantium aduersario iuramentum detulerit, is vero iurare ipse nolit, seu malit potius, vt ipse deferens iuret: Non est dubitandum, tunc si illud praestetur a deferente ad alterius relationem idque rite, causam suam super qua iuramentum delatum erat, utique videri probatam. Est itaque iuramentum delatum probationum speciebus recte adnumerandum.

§. VII.

Iam ad necessaria veniamus, quae vel *purgatoria* sunt vel *suppletoria*. Quod ad prius attinet, quod et in ciuilibus causis et in criminalibus admittitur, non videtur omni modo ex Romano iure arcessendum, quippe hoc iure regula valebat: actore non probante absolendus reus: at in patriis moribus, vt visum quoque HEINECCIUS in *Elem. Iur. Germ. L. III. Tit. IX. §. 354.* maxime in criminalibus fundatum videtur. Sed sit, ex quo fonte deducatur, recte quaestio oritur, an purgatorium inter probationum species referatur. Si tantum nominis rationem habemus, facile patebit, in hac iuramenti specie nullam probationem reperiendam esse. Si facti speciem concipimus, res clarius patebit. Sit in ciuili causa, vt quis causam suam ne semiplene quidem probauerit, habeat tamen quaedam, quae probabilem aliquo modo suam causam faciunt, inde reus qui exceptiones non probauit, non plane ex fori sententia absolendus

soluendus erit, Sed pronuntiatur Würde Best. sich vermittelst Eydes reinigen &c. facile patet vim liberationis habere iuramentum, indeque etiam Paroemia illa antiqua intelligenda: Der Eyd ist das Ende alles Haders, de quo videatur PISTOR. *Cent. IV. par. 5.* Neque in Criminalibus aliter res comparata, sed pariter inquisitus praestito purgatorio sese liberat ab delicti imputatione ex iudiciis capta. Sicuti vero nulla regula sit, quae non interdum patiatur exceptionem; ita sane et in hac iuramenti specie causa concipi possit, in qua ob dubiam nimis et suspectam fidem aduersarius ad purgatorium admitti nequit, potius iuramentum ei deferendum videtur, qui maioris est fidei ad confirmandam suam causam, sed tunc purgatorii naturam non habet, et ex incidenti probationis formam induit, si in suae sententiae confirmationem iuretur.

§. VIII.

Iam de *Suppletorio* iuramento. Nec hoc ex romani iuris principiis deduci posse probant eiusque naturam ex acie illustravit HENNECCIUS *diff. de lubricitate iuramentandi Suppletorii*. Constat, hoc iuramentum ex vsu fori tunc applicari, quoties semiplena probatio adfit. Praestatur itaque ad confirmandam probationem. Hinc negari nequit, huius iuramenti vim esse, ut probet, et propterea recte probandi mediis adnumerabitur.

§. IX.

Sunt praeter haec iuramenta adhuc aliae species iuramentorum singulares, de quibus videndum, an et quatenus illae ad probandi media referri queant. Quaedam attingamus breuiter, quantum libelli saltem spatium permittit. Sic notatur iuramentum *calumniae* siue *speciale*, siue *generale*. Vtrumque vel causae, vel actus bonam fidem probat. Quodsi enim iuramentum calumniae praestitum sit, efficit, ut, nisi periurio probato, ex bona fide egisse videatur. Hinc videtur mediis probandi hoc adnumerandum. Neque aliter res se habet in iuramento *pauperum*. Quodsi enim quis iura pauperum sibi sit acquisiturus, necesse est, ut suam egestatem probet. Concedunt vero interdum iura, ut est in *ORDIN. PROC. SAX. RECOGN. Tit. I. §. 10.*, ut confirmet eam iureiurando. Quis dubitat, hocce iuramentum vim probandi habere et sic mediis probandi recte adnumerandum esse.

§. X.

Essent adhuc aliae singulares species, sed sufficiat adhuc de
Iuramento in litem quaedam dixisse. Non resutabo illam distin-
 ctionem in iure Romano non fundatam, at in foro receptam et
 comprobata in iuramentum *in litem affectionis* et *veritatis*.
 Haec enim satis cognita sunt et sufficiat prouocasse ad TABORIS
 diff. *de in litem iurando*. Sicuti reliqua iuramenta de quibus supra
 differuimus in eum finem adhibebantur, vt vel facti aut causae veri-
 tas vel falsitas eruatur, ita hoc iuramentum non factum concer-
 nit, sed potius aestimationis iustitiam comprobat. Sit! vt alter
 damnum dederit. Sit! vt mihi damni dati aestimatio pro-
 banda veniat. Permittunt iura, vt aestimationem factam in vim
 probationis iureiurando illo in litem confirmare possim. Quis
 negabit huic iuramento naturam medi probationis? Neque
 alius naturae est iuramentum illud, quod origines debet L. 9.
 C. *unde vt* quod ab autore suo Zenonianum vocant, quo is, qui
 rerum inuasarum atque vi direptarum pretium probare nequeat,
 praeuia aestimatione in vim probandi, aestimationis veritatem
 confirmet iureiurando, vt sc. alter praestet, in quantum iu-
 ratum fuerat. Pariter res se habet cum iuramento mino-
 rationis iure Saxonico quondam comprobato, at nouo abro-
 gato per ORDIN. RECOGN. PROC. SAX. Tit. XXXI. Nam vis
 huius iurandi ea erat, vt probaret reus, minoris fuisse aesti-
 mationem damni dati. Patet inde quasdam iuramentorum spe-
 cies recte mediis probandi adnumerari, quasdam vero magis libe-
 rationis, quam probationis effectum habere.

T A N T V M.

Leipzig, Diss., 1764

f
TA 30L

nur 31. Stück bisher verknüpft

VD 18

1764, 17.

SPECIMEN
CONTINENS

No: 305.

CAPVT IVRIS CONTROVERSVM
QVATENVS
IVRAMENTVM
SIT PROBANDI MEDIVM

QVOD

ILLVSTRIS ICTORVM ORDINIS GRATIA

PRAESIDE

D. CHRISTIANO HENR. BREVNING

PROFESSOR. PVBLIC. ORDIN. IVR. NAT. ET GENT.
ET SOCIETAT. LITER. DVISBVRG. SOCIO

IN AVDITORIO PETRINO

DIE XXIV. OCTOBR. ANNO CIOICCLXIV.

DEFENDET

IO. FRIDERICVS WILHELMVS KOELBING

OPPEL. LVSAT.

L I P S I A E

EX OFFICINA LANGENHEMIA.

